

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΙΙ
Α΄ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
Θέμα: το Φως γύρω μας και εντός.

3^ο τμήμα
Υπ. Καθηγητής
Τάκης Κοζόκος – γλύπτης

Το blog του μαθήματος υπάρχει στην διεύθυνση:

<http://www.blogeikastika.gr>

email takiskozokos@gmail.com

web www.takiskozokos.gr

1^{ες} Σημειώσεις Μαθήματος 2022-23

Το μάθημα είναι κατά βάση εργαστηριακό.

Οι σημειώσεις δίνονται για την ενθάρρυνση σας για περισσότερη έρευνα.

Παναγιώτης Τέτσης (1925 - 2016)

Πως μια σκιά γέννησε την ζωγραφική? - Σκιαγραφία -η Ιστορία της σκιάς – Θέατρο Σκιών -η σκιά στην Τέχνη – Ο ρόλος της σκιάς στην ζωγραφική – Α. Φασσιανός – η Τέχνη του Μ/Α – ο Χώρος και η σημασία της σκιάς – Αισθητική και Φιλοσοφία της σκιάς. – Πλάτωνας, η Αλληγορία του σπηλαίου – Μην φοβάσαι τις σκιές, είναι απόδειξη πως κάπου υπάρχει Φώς.

Bill Viola, “Ascension”

<https://vimeo.com/29978729>

«Το σκοτάδι γεννά τον φόβο και ο φόβος την εχθρότητα, την ασχήμια και τη βία είτε προς εαυτόν είτε προς τον συνάνθρωπό μας.

Για εννέα μήνες μέσα στο γυναικείο σώμα, φορέα της ψυχής, ο νέος άνθρωπος αγωνίζεται με υπομονή και επιμονή μέσα στο σκοτάδι της μήτρας, μέχρι να ολοκληρωθεί η περίοδος της κύησης. Παρηγορητικό είναι το άκουσμα της αγάπης, αν υπάρχει στη μητρική φωνή. Πορευόμαστε με την ασυνείδητη καταγραφή αυτής της βιωματικής εμπειρίας, έτσι ώστε να αντέξουμε τις δύσκολες δοκιμασίες της ζωής και των ανθρώπων μέχρι να περάσουμε στην άλλη όχθη.»

Απόσπασμα από το οπισθόφυλλο από το βιβλίο της Μαριέττας Πεπελάση, με τίτλο, «Εννιά μικρές ιστορίες για το φως και το σκοτάδι».

Συμπληρώθηκε ένας αιώνας από τη δημιουργία αυτού του εμβληματικού έργου, σύμβολο μιας νέας ερμηνείας της καλλιτεχνικής δημιουργικότητας στον 20ό αιώνα. «Το πρόσωπο της νέας τέχνης, το πρώτο βήμα της καθαρής δημιουργίας» σύμφωνα με τον καλλιτέχνη που το ζωγράφισε.

Το μαύρο τετράγωνο (1915) του Καζιμίρ Μαλέβιτς

Το «Μαύρο Τετράγωνο» ήταν και παραμένει το πλέον ρηξικέλευθο ζωγραφικό, φιλοσοφικό, πολιτικό ίχνος, το ανοίκειο ξερίζωμα όλων των παλαιών σημασιών.

Ίσως να είναι το πιο μυστηριώδες έργο στην ιστορία της τέχνης: ένα μαύρο τετράγωνο, «το πρόσωπο της νέας τέχνης, το πρώτο βήμα της καθαρής δημιουργίας» σύμφωνα με τον καλλιτέχνη που το ζωγράφισε.

Ήταν το 1913, όταν στην πορεία των απεγνωσμένων προσπαθειών του να απελευθερώσει την τέχνη από την αντικειμενικότητα, κατέφυγε στη φόρμα του τετραγώνου μαύρου πίνακα. Εξέθεσε λοιπόν, ένα ζωγραφικό πίνακα που δεν παρίστανε τίποτα άλλο από ένα μαύρο τετράγωνο σ' ένα φόντο άσπρο, γεγονός που προκάλεσε σοκ στους κριτικούς και το κοινό. Έλεγαν: «Χάθηκε ό,τι αγαπήσαμε. Είμαστε σε μια έρημο. Έχουμε μπροστά μας μόνο ένα μαύρο τετράγωνο σε άσπρο φόντο!». Το συγκεκριμένο έργο κρίθηκε ως ακατανόητο και επικίνδυνο.

«Το τετράγωνο δεν είναι εικόνα, ακριβώς όπως ένας διακόπτης ή μια πρίζα δεν είναι το ηλεκτρικό ρεύμα», έγραψε.

Έργο που βρίσκεται πέρα από την αισθητική ή συγκινησιακή πρόσληψη της πραγματικότητας, ανήκει στη σειρά των πινάκων του που είναι απαλλαγμένοι από κάθε αντικείμενο και βασίζονται στη γεωμετρία και το χρώμα, ώστε να δηλώσουν τον πρωτεύοντα ρόλο της φόρμας έναντι του περιεχομένου.

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CE%B1%CE%B6%CE%B9%CE%BC%CE%AF%CF%81_%CE%9C%CE%B1%CE%BB%CE%AD%CE%B2%CE%B9%CF%84%CF%82

Darkness And Light

Stephan Micus Photo: Mirjam Daum / ECM

Stephan Micus

Album : Darkness And Light Track Name : Part 4 Year : 1990

<https://www.youtube.com/watch?v=dbEgXVBixh0>

Δεν είναι τυχαίο που πολλοί δεν έχουν ακούσει ούτε το όνομά του. Στο μουσικό δάσος που καμιά φορά αναζητά η ψυχή μας να ξεποστάσει, φυτρώνουν κατά καιρούς λογίων-λογίων ηχητικά φαγώσιμα μιας χρήσης, δύσκολα στο μάσημα ακόμα και επικίνδυνα για την διαδικασία της 'μουσικής πέψης' του πνεύματός μας. Αν όμως αλαργέψεις, στο ίδιο αυτό δάσος, θα δεις να στέκει μονάχο ένα θαρρείς άχρονο δέντρο κι είναι το θρόισμα των δικών του φύλλων που παράγει ήχους ικανούς να συνομιλήσουνε και να θρέψουνε το απαιτητικό πνεύμα πολλών ακροατών.

Το δέντρο λοιπόν αυτό ονομάζω Stephan Micus.

O.M.M.Θ. - UNITED WORLD - GOETHE INSTITUT

https://www.youtube.com/watch?list=RD7cvvTBbmie4&v=7cvvTBbmie4&feature=emb_rel_end

Το Φως και το Είναι.

Παναγιώτης Τέτσης

Σίφνος

201 x 155 εκ.

Σινική μελάνη σε χαρτί κολλημένο σε ξύλο

1970

«Ο Τέτσης είναι ζωγράφος της χρωματικής πλησμονής, της ηδονής του χρώματος. Το ελληνικό φως, σύμφωνα με τον ζωγράφο, «ισοπεδώνει δημοκρατικά» τους τόνους και ξεθωριάζει τα δυνατά χρώματα. Πώς να παραμείνεις πιστός σε δύο αντίπαλες ερμηνείες; στη ζωγραφική του βλέμματος, που έχει να αναμετρηθεί με ένα αμείλικτο φως, και στη ζωγραφική του χρώματος, που φιλοδοξεί να διατηρήσει την καθαρότητα και την ένταση του τόνου; Ο ζωγράφος κατάφερε να κερδίσει αυτή τη μάχη. Δημιούργησε έτσι μια ζωγραφική ελληνική, που είναι ταυτόχρονα φωτοτροπική και χρωματική [...] Όλα τα θέματα έχουν τη θέση τους στη ζωγραφική του Τέτση: από ένα απλό κανάτι με πινέλα ακουμπισμένο σε ένα τραπεζάκι ως τη γεωμετρία της Υδρας, την ώρα που την αγκαλιάζει ο πρώτος ήλιος και την αποχαιρετά ο τελευταίος, θωπεύοντάς τη με το μελένιο φως του, και ως τη Λαϊκή Αγορά της Παρασκευής στην Ξενοκράτους, που θα εμπνεύσει στον ζωγράφο τη μνημειώδη ζωφόρο των 50 μέτρων. Η ζωγραφική του Τέτση δεν είναι ποτέ περιγραφική, μιμητική. Ο θεατής καλείται να αναπλάσει την εικόνα που ερέθισε τον

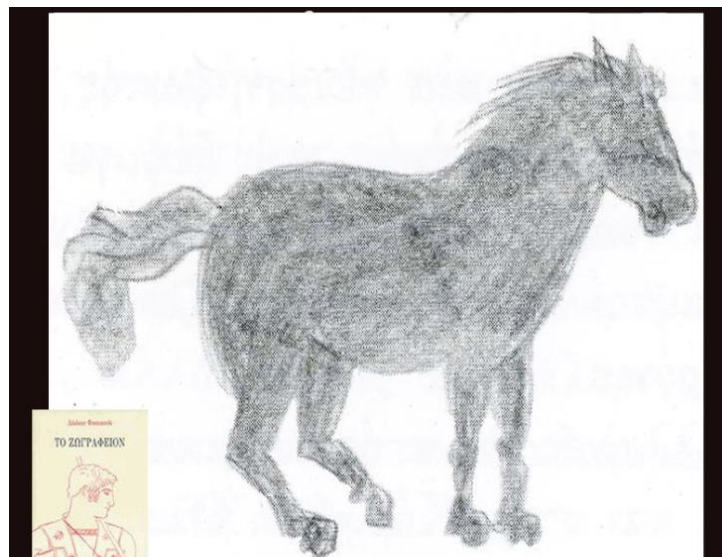
ζωγράφο με τη δική του αίσθηση, απολαμβάνοντας ταυτόχρονα το δημιουργικό γίνεσθαι, την ορατή ποιητική του έργου»

Μαρίνα Λαμπράκη – Πλάκα, ιστορικός τέχνης και διευθύντρια της Εθνική Πινακοθήκης

Σιγά-σιγά, μες στο κατακαλόκαιρο, το φως αφανίζει την Ελλάδα. Χωνεύει τα νησιά, εξουδετερώνει τις θάλασσες, αχρηστεύει τους ουρανούς. Άφαντα όλα... Η αντίσταση σ' ένα τέτοιο φως. να ποιο είναι το βαθύτερο νόημα της ελληνικής αρχιτεκτονικής».

Οδυσσέας
Ελύτης

Η ιστορία της Σκιάς

Όλα γύριζαν γύρω από τη σκιά.

Ο Προμηθέας έφερε το φως από τον Όλυμπο και ο ζωγράφος έκλεισε σ' ένα περίγραμμα τη σκιά του φωτός.

Έτσι δημιουργήθηκε το σχήμα.

Ο ζωγράφος Σαυρίας από τη Σάμο περιέγραψε τη σκιά ενός αλόγου που το έβαλε μπροστά στον ήλιο

- και σκιαγραφίας μεν ευρεθείσης υπό Σαυρίου, ίππον εν ηλίω περιγράψαντος,..

Αλέκος Φασιανός, Το Ζωγραφείον, σ8

Η ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ

https://www.youtube.com/watch?v=VSDAnuL2IQM&ab_channel=SpaceTelescopes

Η σειρά ντοκιμαντέρ «ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΒΕΡΕΝΙΚΗ» παρουσιάζει στην ιερή ΔΗΛΟ, τον ΓΙΩΡΓΟ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΚΗ να συζητά με τον ΒΑΣΙΛΗ ΚΑΛΦΑ, Καθηγητή Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου ΚΡΗΤΗΣ, για τις αντιλήψεις των αρχαίων περί φωτός.....

Αλέκος Φασιανός

<https://www.alekosfassianos.gr/>

έργα του Αλ. Φασιανού.

https://www.youtube.com/watch?v=ocPdcP_I4H8&ab_channel=LesNuances

Μια σπάνια συνέντευξη του ζωγράφου Αλέκου Φασιανού για την σημασία της σκιάς στην τέχνη του.

<https://www.youtube.com/watch?v=Cfz9QfUbVul&feature=youtu.be>

από το προσωπικό αρχείο του διδάσκοντος.

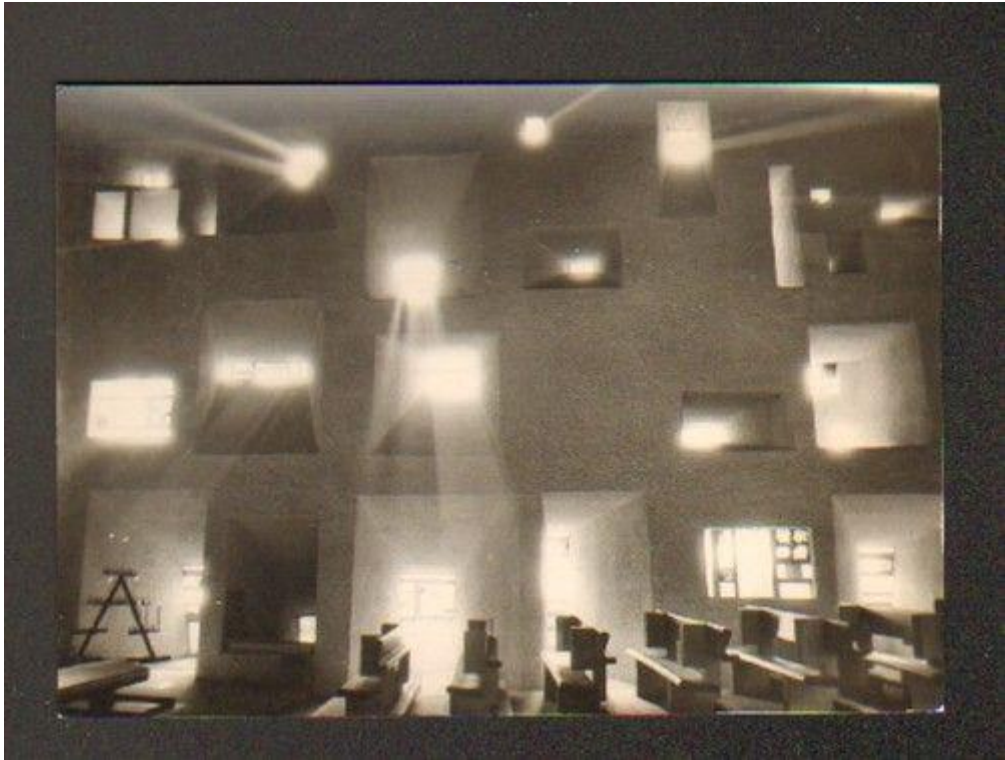
Η σκιά δεν είναι πηγή κάθε κακού, όπως νόμιζαν μέχρι σήμερα, αλλά διαθέτει και καλές ιδιότητες όπως τα φυσιολογικά ένστικτα, αντιδράσεις, διαισθήσεις, παρορμήσεις...

Μην φοβάσαι τις σκιές, οι σκιές είναι η απόδειξη ότι υπάρχει Φως.

-Η σκιά προσωποποιεί οτιδήποτε αρνείται να αναγνωρίσει το υποκείμενο γύρω από τον εαυτό του. Προβάλλεται πάνω στο άτομο άμεσα ή έμμεσα με εμφάνιση κατωτέρων ιδιοτήτων του χαρακτήρα... δείχνει μια ένοχη προσωπικότητα της οποίας ακραίες και έσχατες διακλαδώσεις φτάνουν στους ζωικούς μας προγόνους άρα περιλαμβάνουν ολόκληρη την ιστορική όψη του ασυνείδητου.

Καρλ Γιουνγκ

Notre Dame du Haut - Le Corbusier

IN PRAISE OF SHADOWS

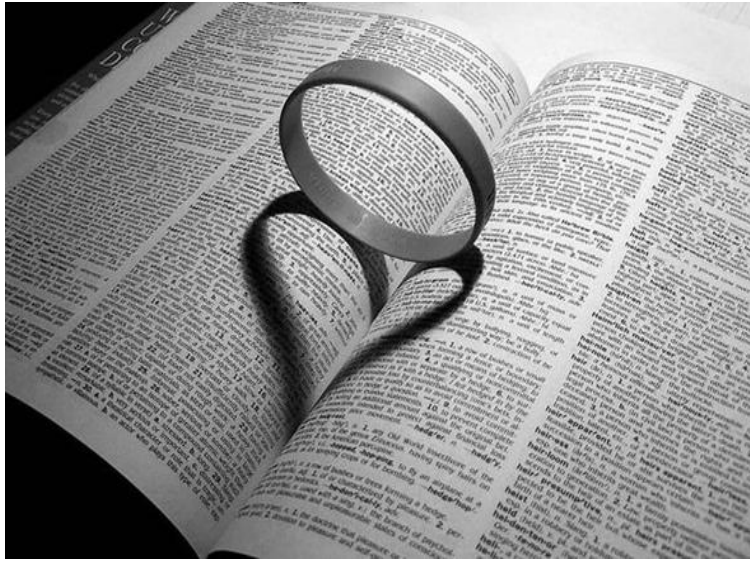
In Praise of Shadows by Jun'ichirō Tanizaki.

<https://vimeo.com/220687084>

-Οι πρόγονοι μας ήταν αναγκασμένοι να ζούνε μέσα σε σκοτεινά δωμάτια και έτσι κάποια στιγμή ανακάλυψαν την ομορφιά της σκιάς. Σύντομα έφτασαν στο σημείο να βάλουν τις σκιές στην υπηρεσία των σκοπών της ομορφιάς. Η ομορφιά του γιαπωνέζικου δωματίου εξαρτάται απόλυτα και γεννιέται από την εναλλαγή, αμυδρού φωτός και σκιάς. Έξω απ' αυτό δεν υπάρχει τίποτε άλλο... οι Δυτικοί είναι ανίκανοι να καταλάβουν και να λύσουν το αίνιγμα της σκιάς,...

Τζουνίτσιρο Τανιζάκι, Το εγκώμιο της σκιάς

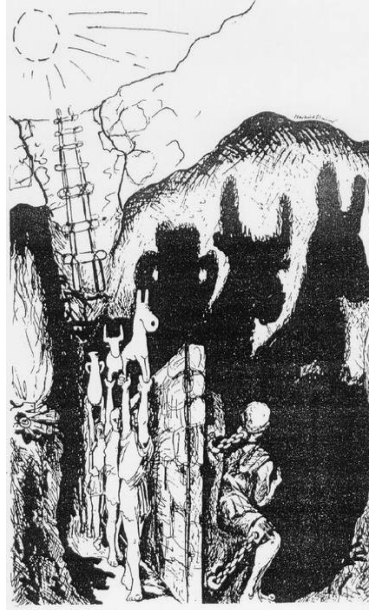
Η Πλάνη με τις σκιές.

Elton John - Bennie And The Jets (Official Lyric Video)

https://www.youtube.com/watch?v=aPUgfmjW-ns&ab_channel=EltonJohnVEVO

Το σπήλαιο με τις σκιές.

Η Πολιτεία περιλαμβάνει την Αλληγορία του σπηλαίου, με την οποία ο Πλάτων εξηγεί τη Θεωρία των Ιδεών του.

<https://www.youtube.com/watch?v=Jlw3ACO9HS0>

Ο άνθρωπος ζει σε μια ψευδαίσθηση

Σύμφωνα με τον **αλληγορικό μύθο** οι άνθρωποι ζούμε σαν φυλακισμένοι μέσα στις παραισθήσεις και τις αυταπάτες μας και **δεν μπορούμε να γνωρίσουμε την αλήθεια** γιατί μας εμποδίζουν τα δεσμά των αισθήσεων αλλά και τα δεσμά των εξουσιαστών, που **χειραγωγούν τις αισθήσεις μας** ώστε να αντιλαμβανόμαστε μόνο την πραγματικότητα όπως την καθορίζουν εκείνοι.

Κατά τον **Πλάτωνα**, ο απελεύθερος δεσμώτης είναι ο **φιλόσοφος**, ο οποίος βλέπει τα ίδια τα όντα, τις ιδέες, και όχι τα είδωλά τους. Οι αλυσοδεμένοι σύντροφοι του είναι οι κοινοί άνθρωποι που, έχοντας εθισθεί στις **απατηλές παραστάσεις** των αισθητών πραγμάτων, **ζουν, χωρίς να το ξέρουν, μέσα στο ψέμα**. Πάντοτε βέβαια, για τον Πλάτωνα, υπάρχει η δυνατότητα απεμπλοκής των αλυσοδεμένων ανθρώπων από τις πλάνες τους. Για να το πετύχουν αυτό, χρειάζεται να αποδεσμευτούν από τις αλυσίδες τους. Αυτές συμβολίζουν τις αισθήσεις τους, που τους υποχρεώνουν να παρατηρούν μόνο τα απατηλά είδωλα των ιδεών, των αληθινών όντων.

Αντί για τις αισθήσεις τους όμως θα πρέπει να εμπιστευτούν το νου τους.

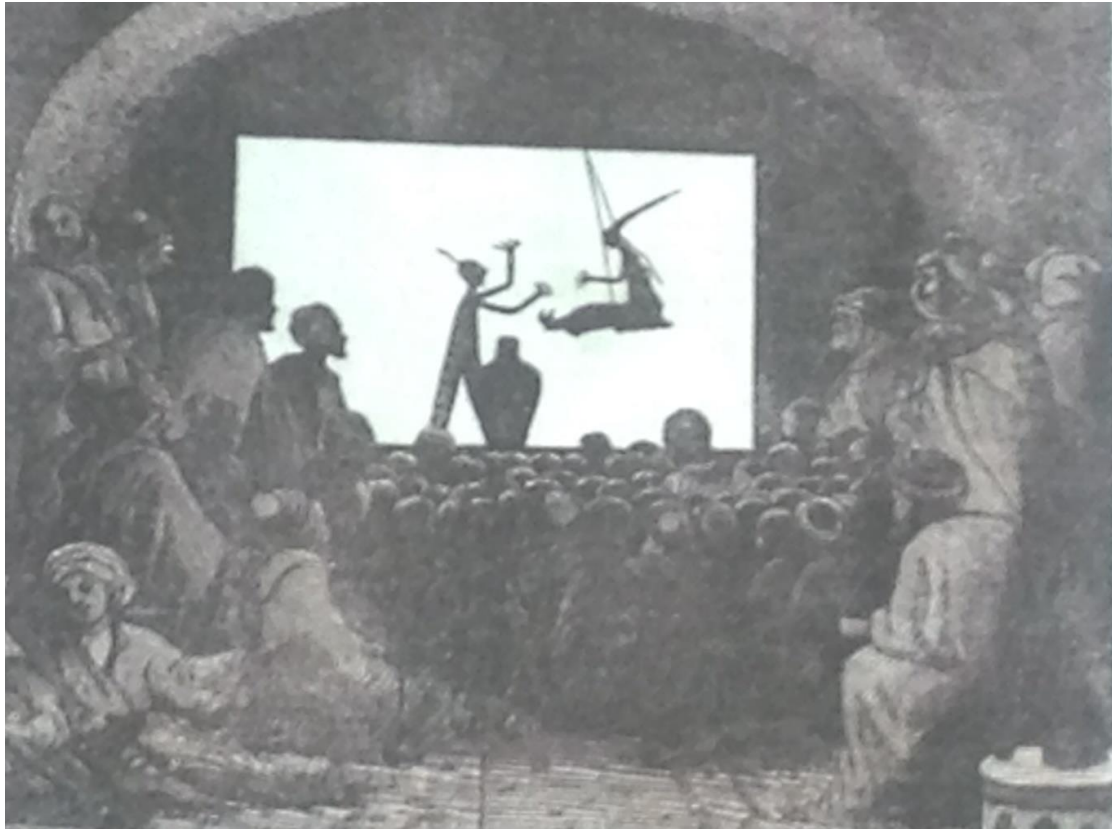

Diet Wiegman

Το 2009 ψηφίστηκε “Ο πιο λαμπρός καλλιτέχνης από την Ολλανδία”. Ο Ολλανδός καλλιτέχνης Diet Wiegman είναι ένας αρχιμάστορας της τέχνης του. Αλλά από όλες τις καταπληκτικές δημιουργίες του, το έργο του με το φως και τη σκιά είναι το πιο συναρπαστικό. Χρησιμοποιώντας σκουπίδια, κομμάτια από γυαλί και άλλα υλικά, δημιουργεί γλυπτά που, με τη βοήθεια μιας πηγής φωτός, προβάλλουν μια όμορφη εικόνα σε ένα τοίχο.

https://www.youtube.com/watch?v=r2M3RDdKVl0&t=11s&ab_channel=TheDietWiegmanMuseum

Το θέατρο των σκιών.

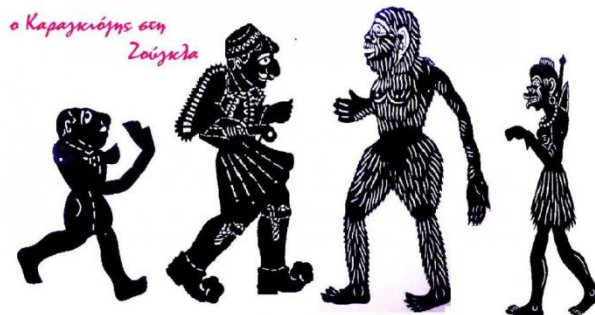

ShadowLight: Intro to Shadow Theatre part 1

https://www.youtube.com/watch?v=FZ91LEOv8k8&t=5s&ab_channel=shadowlightproductions

- Οι διάφορες θεωρίες, τοποθετούν την αρχή του στην ΙΝΔΙΑ την ΙΑΒΑ ή την ΚΙΝΑ.
Όμως όλες οι πληροφορίες δείχνουν ότι κατάγεται από την Ασία.
Οι παλαιότερες αποδείξεις εμπεριέχονται στα έπη της ΜΑΧΑΜΠΑΡΑΤΑ και της ΤΕΡΙΓΚΑΤΑ.
Μα και τα θέματα των έργων του Θεάτρου Σκιών της Ιάβας, της Κεϋλάνης, της Καμπότζης και της Ταϊλάνδης, προέρχονται από την Μαχαμπαράτα και τη Ραμαγιάνα.
Η ανάπτυξη του Θεάτρου Σκιών στην Ινδία, είναι γύρω στα 200 π.Χ. .

Ο Γιάννης Σπαθάρης και ο Καραγκιόζης.

https://www.youtube.com/watch?v=K6EPgAdfvjE&ab_channel=karagiozisforumgreek

“Η τέχνη του Σπαθάρη είναι στη βάση της λαϊκής ψυχής και ζωής και μακάριος όποιος την αντικρίζει με τη σοβαρότητα που της οφείλεται. Μέσα της δεν κατασταλάζει μόνο η λαγυρή θυμοσοφία του λαού μας μπρος στα ανάποδα τον κόσμο, αλλά σκεπάζεται και η πηγαία δύναμη πόχει μέσα του και με την οποία υπερνικά αυτά τα ανάποδα με ψυχισμό ασύγκριτο, ανεβαίνοντας απ’τα σκαλιά της θείας του εξυπνάδας ως με τις κορφές τον ηρωισμού...»

Άγγελος Σικελιανός

Ο Αλέκος Φασιανός παίζει με την σκιά!

<https://vimeo.com/67393867>

Αρχείο διδάσκοντος

excerpts from Ghosts of the River

https://www.youtube.com/watch?v=CmLAW-Jxhlw&t=81s&ab_channel=shadowlightproductns

excerpts from Ghosts of the River, a shadow play written by Octavio Solís, directed by Larry Reed, art direction by Favianna Rodruguez, with music by Cascada de Flores.

William Kentridge, Shadow Procession

<https://vimeo.com/204544946>

....οι αιχμάλωτοι της σκοτεινής σπηλιάς του Πλάτωνα που περιμένουν έναν φιλόσοφο καθοδηγητή, ο οποίος όμως υποφέρει από το ηθικό δίλημμα της υιοθέτησης βίας για να σώσει τους συντρόφους του

“Θριάμβους και Θρήνοι »,

Το πιο μεγάλο έργο που έχει δημιουργήσει ποτέ ο Kentridge και ονομάζεται Triumphs and Laments αποτελείται από 80 φιγούρες από όλη την ιστορία της Ρώμης, οι οποίες προέκυψαν από περισσότερες από 500 εικόνες που μάζεψε η ειδική στα θέματα του μεσαίωνα Lila Yawn. Ο Kentridge επέλεξε 80, τις σχεδίασε με μολύβι και μετά με μελάνι και στη συνέχεια τις μετέτρεψε σε τεράστια stencil που αποτύπωσε στις όχθες του ποταμού (τα πρωτότυπα αυτά σχέδια υπάρχουν σε έκθεση στο μουσείο MACRO). Πάπες, καλόγριες, ιππότες, ο Θάνατος καβαλάρης, Γότθοι, η πανούκλα, Ναζί, όλα όσα μπορείς να δεις σε μια μεγάλη παρέλαση.

William Kentridge, Triumphs and Laments [Extract]

https://www.youtube.com/watch?v=fqKZ0rZgap4&t=9s&ab_channel=TizianoCodoro

Ο William Kentridge εκτός του ότι είναι ένας από τους πιο γνωστούς δημιουργούς στο χώρο της σύγχρονης τέχνης. Τα έργα του ανεξάρτητα από την τεχνική ή τις διαστάσεις τους, λειτουργούν σχολιαστικά σε όλες τις μορφές καταπίεσης που μπορεί κάποιος να συναντήσει είτε στο κοντινό είτε στο ευρύτερο περιβάλλον του, φτάνοντας να θίγει παγκόσμια θέματα, όπως αυτό του ρατσισμού.

Νίκος Κεσσανλής [1930 - 2004]

Ο Νίκος Κεσσανλής γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1930. Είναι από τους σημαντικότερους εκπροσώπους του μοντερνισμού με σπουδαία καλλιτεχνική δραστηριότητα τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Το 1982 εκλέχθηκε

καθηγητής στην ΑΣΚΤ και το 1988 εκπροσώπησε, μαζί με τον Βλάση Κανιάρη, την Ελλάδα στην Μπιενάλε της Βενετίας.

Omonoia Metro Station (The Queue by Nikos Kessanlis)

Ανθρωποι Σταθμος Μετρο Ομονοια Αθηνα music Iannis Xenakis

https://www.youtube.com/watch?v=OEhoyJJ10Gs&ab_channel=ChristodoulosCouvelis

Antony Gormley - Blind light

Blind Light, The Hayward Gallery, London, 2007

https://www.youtube.com/watch?v=JIYGsdBiws0&ab_channel=DavideMazza

Rogier van der Heide: Why light needs darkness

Lighting architect Rogier van der Heide offers a beautiful new way to look at the world -- by paying attention to light (and to darkness). Examples from classic buildings illustrate a deeply thought-out vision of the play of light around us.

<https://www.youtube.com/watch?v=qKmuMQT5E6Y>

με Ελλ. Υπότιτλους

Links

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ ΜΑΤΙΕΣ

27 Δεκέμβριος, 2011

Το αμετάκλητο φως

του Τάση Παπαϊωάννου

<https://www.greekarchitects.gr/gr/%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B9%CF%84%CE%B5%CE%BA%CF%84%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%B5%CF%82-%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%B5%CF%82/%CF%84%CE%BF-%CE%B1%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%AC%CE%BA%CE%BB%CE%B7%CF%84%CE%BF-%CF%86%CF%89%CF%82-id4705>

<http://www.greekarchitects.gr/gr/%CF%86%CF%89%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%82/%CF%83%CE%B5%CE%BB%CE%AF%CE%B4%CE%B1-1>

ΦΩΣ

The natural light in the atmosphere of architectural space The cases of Tadao Ando and Peter Zumthor

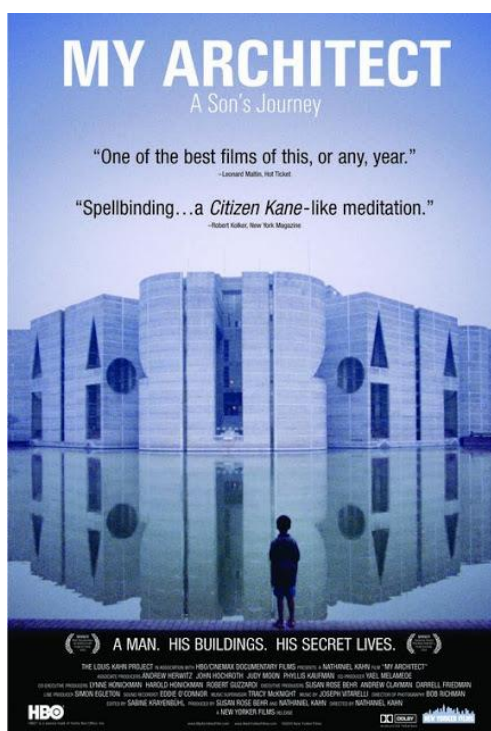
https://issuu.com/archstudies/docs/tsoutsos_spiros

Video επιλογές

Ταινίες.

Ντοκιμαντέρ:

Προτάσεις για videos σχετικά με το θέμα.

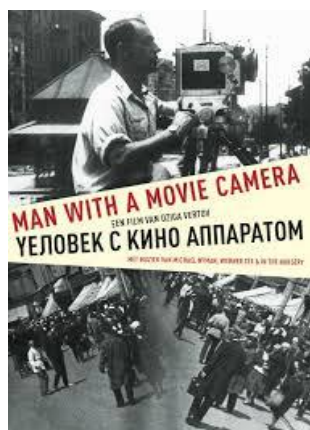

Ο Ναθάνιελ Καν μοιράζεται αποσπάσματα από το ντοκιμαντέρ του «Ο αρχιτέκτονας μου» σχετικά με την αποστολή του να καταλάβει τον πατέρα του, τον θρυλικό αρχιτέκτονα Λούις Καν. Είναι μια ταινία με νόημα για όποιον αναζητά την κατανόηση της σχέσης μεταξύ τέχνης και αγάπης.

https://www.ted.com/talks/nathaniel_kahn_scenes_from_my_architect?language=el

Man with a Movie Camera (1929) movie

<https://www.youtube.com/watch?v=cGYZ5847Fil>

Αβανγκάρντ ρώσικο ντοκιμαντέρ του 1929 που σκηνοθέτησε ο Τζίγκα Βερτόφ και μόνταρε η σύζυγός του. Παραμένει αξεπέραστο, δεξιOTEχνικό γλωσσάρι/γιορτή για το μοντέρνο σινεμά, ανεξάντλητο ευρετήριο για σπουδαστές κι επίδοξους κινηματογραφιστές, ακόμη και σήμερα.

Βιβλιογραφία.

Προτάσεις για βιβλία σχετικά με το θέμα.

- Γραμματικάκης Γεώργιος, Η αυτοβιογραφία του φωτός, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2005
- Ιάκωβος Ποταμιάνος – Τέχνη και Φώς – Εκδόσεις Αντιύλη
- Tanizaki, J. [1933], (1992), In'ei Raison, Tokyo (μτφρ. Π. Ευαγγελίδης, Το Εγκώμιο της Σκιάς, Αθήνα, Άγρα
- Τις Τιέν Αν, (2004), Zen Φιλοσοφία, Αθήνα, Κέδρος
- Casati, R. (2004), La Scoperta dell'Ombra, Milano, Mondadori Editore, ελλ. έκδοση, Η Ανακάλυψη της Σκιάς, Αθήνα, Εκδόσεις Εικοστού Πρώτου
- Μαχαίρα Ελένη (2011), Το μαύρο τετράγωνο του Καζμίρ Σεβερίνοβιτς Μαλέβιτς, Εκδότης-Στιγμή
- Ιάκωβος Ποταμιάνος, ΤΟ ΦΩΣ ΣΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ, Εκδ. University Studio Press

News

100 Days until 'Lights On'!

Το μεγαλύτερο φεστιβάλ αισθητικής παρέμβασης στην πόλη του Sydney στην Αυστραλία ξεκινάει σε 100 μέρες.

VIVID SYDNEY 2023

26 Μαΐου - 17 Ιουνίου

<https://www.vividsydney.com/?fbclid=IwAR38SMuFFmghmz2DDkPBXWhhnMfD1ENfjTxKBpmrrYW1KTeq2V-CWVNVEh4>

....μια πάντα ενδιαφέρουσα επίσκεψη στο ...

<http://www.ted.com/topics/architecture>

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου του
διδάσκοντα. - email: takiskozokos@gmail.com